

zója, családtagja, élettársa, barátja, aki nyomorúságában mellette álljon és segítse, neki nem. Másnak volt pénze, vagyona, hogy embert fogadjon maga mellé, neki nem. De egyszer mégis jött valaki, aki megállott mellette, észrevette őt és segített rajta. Lehet, hogy te is sokszor ilyen hátrányos helyzetben és elhagyatottnak érzed magad másokkal szemben. De ha pillanatnyilag támasz, segítség nélkül vagy, egyedül is meg kell próbálnod. Ne feledkezz meg arról, hogy Isten gondviselése soha nem távozik el mellőled és Jézus biztató szava feléd is hangzik. Ezért: „Mozdulj te is hát, és emelj fejet!/Csillagok közt van neked is helyed,/ Lendülj föléd, hisz azért vagy ember!/ S tudd meg, hogy még sok öröm, szenvedés vár / Az élet szólít, - hallod? -: kelj fel, kelj fel / És járj.” (Tomba László) Ámen.

ISTEN NEM HAGY EL

2Kor 4,9

Ha megfigyeljük az emberek viselkedését a különböző élethelyzetekben, azt észleljük, hogy általában mindenki más-más módon éli meg ugyanazt a helyzetet, körülményt. Egyéniségünktől, alaptermészetünktől függően sajátosan, egyéni módon reagálunk a bennünket érintő eseményekre, élményekre. Például nagy örömben, váratlan szerencse esetén, vagy fájdalmak, szenvedések között, félelemben, veszélyhelyzetben különbözőképpen viselkednek az emberek. Ennek alapján állítja a lélektan, hogy az ember igazi énje, jelleme a rendkívüli helyzetekben mutatkozik meg igazán, válik nyilvánvalóvá.

Emberi életünknek egyik ilyen elkerülhetetlen velejárója a szenvedés, a megpróbáltatás. És bár ezt is ki-ki maga módján éli meg, mégis van egy általános, közös vonás abban, ahogyan az emberek a megpróbáló élethelyzetekben meg szoktak nyilatkozni. Az egyik ilyen leggyakoribb megnyilatkozás, keserű kifakadás így hangzik. „Elhagyott az Isten”.

Hogy ez a kifakadás mennyire jellemző a szorongatott helyzetben lévő emberre, azt nemcsak a mindennapi élet, hanem a Biblia is világosan igazolja. A szenvedő ember örök megtestesítője, Jób nyomorúságában azt mondja, hogy Isten „elrejtette orcáját” előle, vagyis elhagyta őt (Jb 13,24) Hasonlóképpen fogalmazódik meg Izrael népének fájdalma a zsoltáros szavaiban a nyomorúság idején: „Uram, meddig felejtkezel el rólam...? meddig rejtet el orcádat tőlem?” (Zsolt 13,29). És íme, a hit nagy bajnoka, a szeretet prófétája, Jézus haláltusa közben a keresztfán így kiált: „Én Istenem, én Istenem! Miért hagyál el engemet?” (Mt 27,46).

Így tárul elénk a Biblia alakjainak életéből, sorsából az egyik legjellemzőbb és nagyon emberi megnyilatkozás, amely korunk emberének ajkán is gyakran megfogalmazódik e vallomásban: „Elhagyott az Isten”.

Tehetetlen beteg vagy, fájdalmak, halálfélelmek kínoznak....Egyedül maradtál, gyötör a magány, a társtalanság....gyermeked felnőttek, szétszóródtak és csak nagy ritkán írnak, még ritkábban jönnek, hogy öregséged terhéért, magányod szorítását enyhítsék...Veszteség, anyagi kár ér, oda lesz küzdelmes

munkával szerzett vagyonod...Tragédia töri össze reményeidet...Koporsó mellé kell állnod, egy szeretett családtag, hozzátartozó távozik el örökre...mindannyiszor a szomorú érzés vallomásaként nyílik ajkad e szavakra: „Elhagyott az Isten!”

Bár az elcsüggedt embernek ez a jól ismert vallomása kétségtelenül érzelmi állapotból fakad, próbáljunk meg mégis a gondolkodó értelem fényével közeledni hozzá, és tegyük fel a kérdést: Valóban, elhagyja-e, elhagyhatja-e (néha) Isten az embert, elfordulhat-e tőle, elfeledkezhet-e róla?

Lássuk ismét a Szentírás tanítását.

Az Ószövetségnek erre nézve sajátos tanítása van mind az egyéni, mind a közösségi, nemzeti életet illetően. Eszerint Isten akkor fordul el népétől, amikor az valami bűnt követ el, vagy vét Isten törvényei ellen. Vagyis először az ember hagyja el Istent, fordul el tőle, és ezért aztán Isten is elhagyja őt, elfordul tőle.

Az Újszövetségben, Jézus tanításában Isten szerető, gondviselő, megbocsátó Atyaként jelenik meg, aki felhossa az ő napját mind a jókra, mind a gonoszokra, esőt ad mind az igazaknak, mind a hamisaknak, tékozló, hűtlen gyermekeit mindég visszavárja, hogy megbocsásson. Világos és vitathatatlan tanítása ez az egész evangéliumnak: Isten még büntetésképpen sem hagyja el az embert, egyetlen pillanatra sem. Ez a gondolat szólal meg Pál szavaiban a szenvedésben is Isten közelségét érző, szabadításában bízó ember vallomása. Nem tagadja, hogy van nyomorúság és van szenvedés, de azokban egy pillanatra sem kétséges előtte, hogy Isten szabadító segítsége nem marad el.

Világos tehát, hogy amikor az ember mégis úgy érzi, hogy elhagyta őt Isten, tulajdonképpen a hit rendül meg benne. Hiszen ha Isten valóban elhagyná az embert, ez egyben azt is jelentené, hogy Ő nem az az Isten, akiről Jézus tanít.

Az elhagyatottság élményének oka tehát a hitében megingott lélekben rejlik. Bajban és nehézségek között az ember általában külön eseményekre bontja életét és a pillanatnyi helyzet szerint értékeli azt. A szenvedő ember csak a jelent érzékeli, és azt teszi általánossá egész életére, sorsára. Tisztán és helyesen azonban mindég csak akkor látunk, amikor nem csupán egyetlen eseményt, vagy az éppen adott helyzetet tekintjük, hanem életünket a maga egészében, teljességében értékeljük. Csak így ismerhetjük fel, hogy nincs az a tragikus kimenetelű emberi élet, amelyben ne lenne tapasztalható a megtartó isteni gondviselés, - beleértve a te életedet is.

Ennek a gondolatnak a kapcsán jut eszembe egy élete alkonyán járó, sok próbát kiállott asszony vallomása amely vallomás így szól: „Amikor a posta meghozta a tábori levelet a harctérről, és megtudtam, hogy a férjem többé soha nem tér vissza, mert »a legszentebbért« életét adta, örökre ott maradt a Donkanyar poklában, azt mondtam, hogy nincs, nem lehet isteni gondviselés, amely ezt megengedte, hogy gyermekeim meg sem ismerhetik édesapjukat, nem érezhetik az apai támaszt életük mellett, - ha volna isteni gondviselés, ez nem történhetett volna meg. Aztán jöttek az életgondok, vállalni kellett a munkát, a küzdelmet. Gyermekeim lassan felnőttek, megtalálták helyüket az életben, holdogságukat a családban, becsületes emberekké váltak, és én büszke

lehettem rájuk. És eljött az az idő is, amikor térdemre ültethettem kis unokámat és szépségében gyönyörködve azon kaptam magam, hogy boldog vagyok. És akkor hirtelen megláttam az évtizedekkel ezelőtti önmagamot, amint ott állok a halálhírt hozó levéllel a kezemben, és a rám szakadó fájdalomban megtagadom az isteni gondviselést. Nagyon elszégyelltem akkor magamat, és felismertem, hogy mégis velem volt az Isten, és a sok szomorú tragédiát, pusztítást nem Ő, hanem az emberi gonoszság okozta." Eddig a vallomása.

Testvéreim! Ennek a történetnek szép és igaz tanulsága enyhébb vagy súlyosabb formában fellelhető mindannyiunk életében. De fellelhető annak a népnek sorsában, történelmében, amelyhez tartozunk. Egy idegen ember, egy amerikai államférfi megállapítása, hogy a magyar nép történelme egyik legmegrázóbb tragédia, melyet valaha olvashat az ember. Elegendő bizonyosságul egy történelmi számadat, amely szerint a magyar nép a második világháborúig 2600 csatát vívott létéért, fennmaradásáért, szabadságáért. A XVIII. század végén egy német történész azt jósolta, hogy a magyarság a XX. század közepére, mint nyelvi egység el fog tűnni Európából. És nem vált be a jóslat. Pedig a történelem viharában sokszor fenyegette a pusztulás veszélye. Jöttek zsarnokok és királyok, jöttek vad lovasok és jöttek tankok...Jöttek diktátorok és diktatúrák. Jött Mohács, Világos, Arad, jött Trianon, mely nem volt más, mint valóságos nemzetgyilkossági kísérlet. És ha szétszaggatva is, de itt vagyunk, létezőnk ma is. És létünk, életünk ma is folytonos küzdelem a minket körülvevő, fojtogató tenger szorításában. Úgy vállaljuk ezt a küzdelmet - mert csak úgy vállalhatjuk -, hogy Pál apostol megállapítása, melyet a múlt tapasztalata igazol, a jövő, a holnap küzdelmének reménysége is egyben: „Üldöztetünk, de el nem hagyatunk, tiportatunk, de el nem veszünk”. Ámen.

AZ ÁLDÁS

2Sám 7,29

Az áldás a Bibliában egyik leggyakrabban előforduló fogalom. Az Ó- és Újszövetség könyvei egyaránt arról tanúskodnak, hogy a Biblia korának embere óriási fontosságot tulajdonított az áldásnak. Túlzás nélkül mondhatjuk, hogy a bibliai kor emberének szinte egyetlen ténykedéséből sem hiányzott az áldás, az jelen volt élete minden területén.

Erről tanúskodik Ézsau és Jákób, a két testvér története, akik éppen az atyai áldás miatt váltak halálos ellenségekké. Jákób, a kisebbik testvér, miután Ézsautól egy tál lencse árán kizsarloja az elsőszülöttségi jogot, öreg, vak apjától – Ézsauak adva ki magát - csalással elnyeri az elsőszülöttnek kijáró apai áldást is. Ézsau, mikor a csalásról tudomást szerez, olyan fájdalommal telik el, mintha az életétől fosztották volna meg. Fájdalmában így kiált: „Avagy csak az az egy áldásod van-é néked atyám? Áldj meg engem, engem is atyám, és felemelé szavát Ézsau és sír vala.” (1Móz 27,38)

Később a testvére haragja elől menekülő Jákób, mikor a visszatérés, a békülés útját keresi, az éjszaka sötétjében a Jabbok révénél saját lelkiismeretével